

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP SZKOLNY

26 października 2021 r. godz. 9.00

Uczennico/Uczniu:

1. Na rozwiązanie wszystkich 30 zadań masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz/napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.

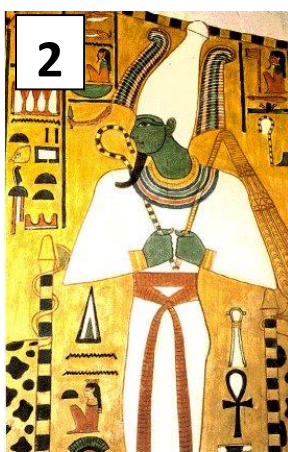
Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	50	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego Szkolnej Komisji Konkursowej		

Tekst i ilustracje do zadań 1. i 2.

Plutarch rozpoczyna swoją relację o jego przyjsciu na świat, mówiąc, że w tym momencie słyszano głos zapowiadający narodziny „Pana Stworzenia”. W micie po raz pierwszy występuje staranne zabezpieczenie ciała boga, co zapewniało mu życie po śmierci. On sam otworzył świat podziemny, gdzie żył, by sędzić mających nadzieję na osiągnięcie po śmierci życia wiecznego. Często uważano go za podziemnego odpowiednika boga-słońca, wnoszącego trochę światła do ciemności.

Na podstawie: M. Barnett, *Bogowie i mity* [...], Warszawa 1996, s. 60, 64.

Na podstawie:

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/CkD07tYQVOzHihCIwRGBOrwA6yi7HIqTUAbPDxEIN57ItHOXPzg_av2_tseo9jI32h5m25pc7KrEDqZZFpUcGD8b7AnoPOMvtPhJsJWYIPXG
http://i.skyrock.net/2336/60842336/pics/2451589319_small_1.jpg
<https://www.realmofhistory.com/2017/05/09/10-ancient-gods-goddesses-facts/>
<https://cdn.britannica.com/61/218561-050-47A98FB5/...-bronze-sculpture.jpg>

Zadanie 1. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Bóstwo opisane w tekście zostało przedstawione na ilustracji oznaczonej cyfrą

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 2. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

...../1

Imperium rzymskie nigdy nie podbiło obszarów, z których wywodzi się religia reprezentowana przez bóstwo oznaczone cyfrą 1.	P	F
Wszystkie przedstawione na ilustracjach bóstwa reprezentują religie monoteistyczne.	P	F

Teksty do zadań 3. i 4.

Tekst I

Senatorów ogarnął naraz tak straszny gniew na Kartagińczyków i obawa o całość państwa, jak gdyby wróg stał już u bram miasta. Konsulowie mieli już uprzednio wyznaczone tereny działania, obecnie kazano im losować. Uchwalono na ten rok sześć legionów, a flotę taką, jaką tylko można było przysposobić. Następnie postawiono na zgromadzeniu wnioszek, by uchwaliło wypowiedzenie wojny narodowi kartagińskiemu.

Na podstawie: Tytus Liwiusz, *Dzieje od założenia miasta Rzymu*, Wrocław 2004, s. [...]

Tekst II

Już państwo rzymskie było tak silne, że mogłoby sprostać w wojnie któremukolwiek z państw pogranicznych; ale wielkość ta mogłaby przetrwać tylko jedno pokolenie ludzkie ze względu na brak kobiet, bo ani u siebie nie mieli nadziei potomstwa, ani nie mieli prawa zawierania związków małżeńskich z sąsiednimi ludami. Dlatego to za radą senatorów rozesłał Romulus posłów po okolicznych ludach z prośbą o przymierze.

Na podstawie: Tytus Liwiusz, *Dzieje od założenia miasta Rzymu*, Wrocław 2004, s. [...]

Tekst III

W chwili śmierci przybranego ojca miał lat 17. Ukazał się przed gwardią między godziną 12 a 1. Obwołany został Cezarem na stopniach pałacu i zaniesiony w lektyce do obozu. Tam szybko zgromadził żołnierzy. Nie odmówił żadnego zaszczytu, jakim go obdarzono, za wyjątkiem tytułu ojca ojczyzny, który nie licował z jego wiekiem. Urządził wspaniały pogrzeb Klaudiuszowi. Wygłosił na jego cześć mowę i zaliczył go w poczet bóstw.

Na podstawie: Swetoniusz, *Żywot* [...], <https://pl.wikisource.org/wiki/%C5%BBywot> [...]

Zadanie 3. (0-1 pkt)

...../1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia opisane w tekstach, to:

- A. Tekst I → Tekst II → Tekst III.
- B. Tekst II → Tekst III → Tekst I.
- C. Tekst III → Tekst II → Tekst I.
- D. Tekst II → Tekst I → Tekst III.

...../1

Zadanie 4. (0-1 pkt)

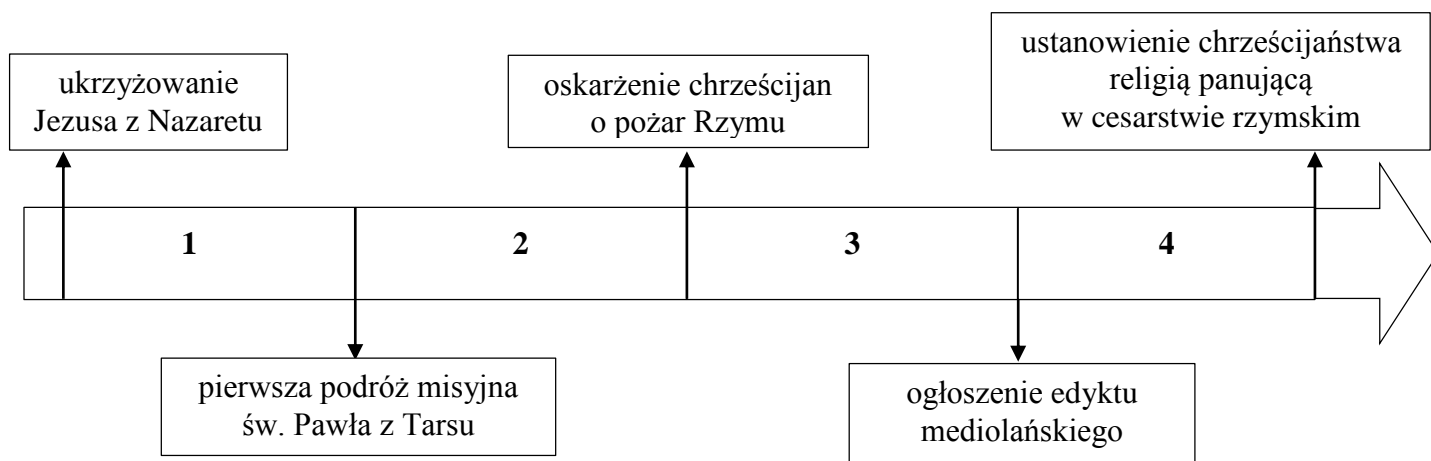
Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wspomniani w Tekście I dwaj najwyżsi urzędnicy sprawowali władzę dożywotnio.	P	F
Wszystkie teksty dotyczą wydarzeń, które rozegrały się przed narodzeniem Chrystusa.	P	F

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 5.

Tuż przed samym świętem męki Zbawicielowej zostały wszędzie porozwieszane edykty cesarskie, z rozkazem, by kościoły zrównać z ziemią, a pisma ogniem zniszczyć, tudzież z obwieszczeniem, że dostojnicy będą pozbawieni swych godności, a ludzie prywatni, o ile trwać będą w wyznawaniu chrześcijaństwa, wolność swą utracą. To był pierwszy Dioklecjanowy dekret przeciwko nam wydany. Krótco potem nastąpiły inne edykty, z rozkazem, by wszędzie wszystkich zwierzchników kościelnych najpierw uwięziono, a potem ich na wszelki sposób zmuszano do składania ofiar.

Na podstawie: Euzebiusz, *Historia Kościelna* VIII,6,6-10; tł. A. Lisiecki, POK 3, 1924, s. 363-367.

...../1

Zadanie 5. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście opisano wydarzenia, które miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej cyfrą

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Ilustracje i tekst do zadania 6.

Źródło:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cappella_Palatina_Kuppel.jpg

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Annibale_Carracci,_incoronazione_della_vergine_tra_le_visioni_dei_santi_pietro_e_paolo_di_Innocenzo_Tacconi_02.jpg

Sztuka ta ukształtowała bardzo rygorystycznie przestrzegane typy ikonograficznych przedstawień. W centrum kopuły, symbolizującej boskie przestworza, umieszczano zawsze obraz tronu Chrystusa (Pantokrator). W konsze apsydy przeznaczono z kolei miejsce na przedstawienie Marii, modlącej się lub trzymającej na swoich kolanach Dzieciątko Jezus. Przed apsydą stał pusty tron, oczekujący na Chrystusa mającego ponownie przybyć w dniu Sądu Ostatecznego. W pozostałych częściach sanktuarium, które symbolizowały świat ziemski, malowano na ścianach obrazy świętych. Ta struktura ikonograficzna świątyni utrwaliła się w tym samym czasie, kiedy zapanował typ kościoła zakładanego na planie krzyża greckiego (równoramiennego).

Na podstawie: *Historia sztuki*, Warszawa 1998, s. 63.

...../1

Zadanie 6. (0-1 pkt)

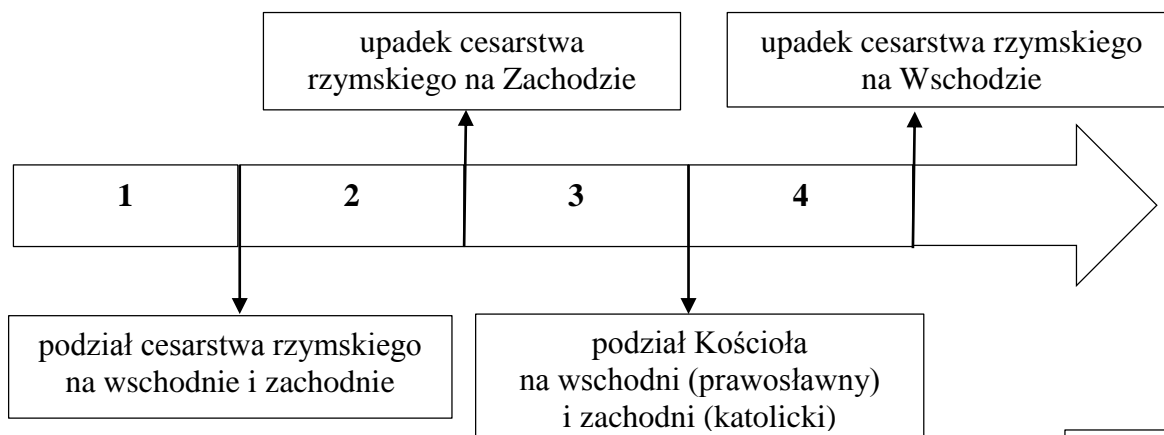
Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście opisano sposób realizacji założeń charakterystycznych dla sztuki bizantyńskiej.	P	F
Realizację założeń ikonograficznych opisanych w tekście przedstawiono na ilustracji oznaczonej literą A.	P	F

Tekst i taśma chronologiczna do zadań 7. i 8.

To jest miesiąc ramadan. Kogo z was zastanie ten miesiąc, to niech pości w tym czasie. A ten, kto jest chory lub w podróży, to przez pewną liczbę innych dni. Bóg chce dać wam ulgę, a nie chce dla was utrudnienia; chce, żebyście dopełnili tę liczbę i żebyście głosili wielkość Boga za to, że On poprowadził was drogą prostą. Być może będziecie wdzięczni!

Na podstawie: <http://l...l-katowice.pl/l...l-online-po-polsku>

...../1

Zadanie 7. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Religia, której świętą księgę zacytowano w tekście, powstała w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

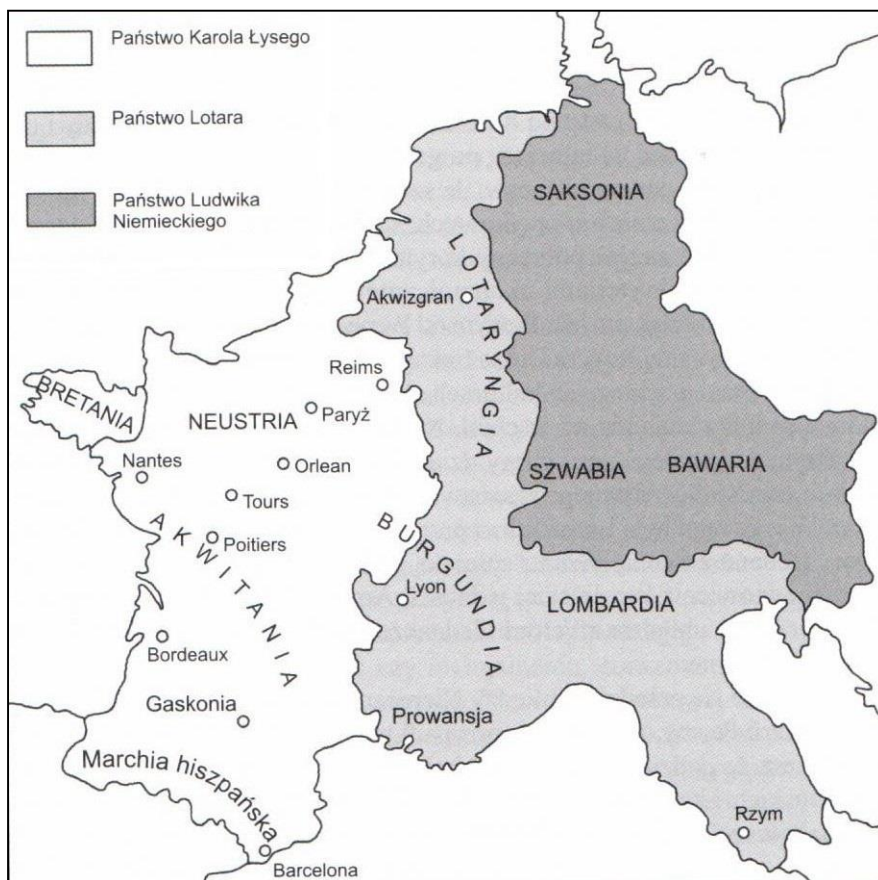
...../1

Zadanie 8. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Kolejni duchowi przywódcy religii, o której mówi tekst, nazywani byli patriarchami.	P	F
We wspomnianym w tekście miesiącu wyznawcom tej religii spożywać wolno jedynie żywność kosztowną.	P	F

Mapa do zadania 9.

Na podstawie: J. Baszkiewicz, *Historia Francji*, Wrocław-Warszawa-Kraków 2004, s. 29.

...../3

Zadanie 9. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Mapa ilustruje podział Państwa Franków przeprowadzony **9.1.**____. Zaznaczona na mapie marchia miała bronić granic państwa przed najazdem **9.2.**____. Miasto będące ulubioną siedzibą Karola Wielkiego znalazło się w granicach państwa **9.3.**____.

- 9.1.** **A.** przed utworzeniem Państwa Kościelnego
 B. w roku koronacji Karola Wielkiego
 C. po śmierci Karola Wielkiego

- 9.2.** **A.** Arabów
 B. Słowian
 C. Cesarstwa Bizantyjskiego

- 9.3.** **A.** Lotara
 B. Karola Łysego
 C. Ludwika Niemieckiego

Teksty do zadania 10.

Tekst I

Autor w swojej świetnie napisanej biografii udowadnia, że średniowieczny święty może być ciekawym tematem dla współczesnego czytelnika. Z kart jego książki schodzi fascynująca postać wielkiego reformatora, człowieka twardego, wizjonera i świadomego wielkiej odpowiedzialności za wiarę i Kościół. A wszystko na tle czasów niezwykle dynamicznych, gdzie Rzym, władza i autorytet przechodzą z rąk do rąk. A wśród tego zamętu cesarz korzy się przed papieżem w Canossie. I choć to zwycięstwo chwilowe jedynie, to Kościół i Europa zostają ujęte w nowe ramy porządku, według wizji tego wielkiego męża stanu na tronie, i tak trwają do dzisiaj.

Na podstawie: [https://virtualo.pl/ebook/\[...\]341166/](https://virtualo.pl/ebook/[...]341166/)

Tekst II

Był władcą wyjątkowym, znacznie przekraczającym standardy epoki. Posiadał cechy wielkiego przywódcy, odznaczał się poczuciem sprawiedliwości, umiał wykorzystywać swoje talenty militarne i dyplomatyczne. Kiedy w 962 roku został koronowany na cesarza Rzymu, przestał być jednym z wielu europejskich władców, a zaczął przewodzić całemu chrześcijańskiemu światu. Nad pogańskimi nieprzyjaciółmi – Madziarami, Normanami i przede wszystkim Słowianami połabskimi odnosił walne zwycięstwa. Swemu synowi zostawił państwo silne i stabilne. Jego wpływ na czasy, w których żył, był doniosły w dziedzinie sztuki, literatury, architektury.

Na podstawie: [https://bonito.pl/k-1376054-\[...\]?gclid=Cj0KCQjw1dGJBhD4ARIsANb6OdnUvYeypTwNdW31JpDkQi1dkxkRLrZF8iJP8yUGCYUJzDvSbK5wEbYaAgCiEALw_wcB](https://bonito.pl/k-1376054-[...]?gclid=Cj0KCQjw1dGJBhD4ARIsANb6OdnUvYeypTwNdW31JpDkQi1dkxkRLrZF8iJP8yUGCYUJzDvSbK5wEbYaAgCiEALw_wcB)

Tekst III

Był specjalistą w dziedzinie prawa kanonicznego. Studiował na uniwersytecie w Reims. Jako dawny przeor klasztoru w Cluny, później kardynał-biskup Ostii i legat papieski w Niemczech, kontynuował dzieło reformy Kościoła, stanowczo przeciwstawiając się świeckiej inwestyturze. W walce z cesarstwem wspierał się na Normanach sycylijskich. Do historii przeszedł synod, który zwołał w 1095 roku w Clermont, wprowadzając zasadę pokoju Bożego i wzywając do krucjaty do Ziemi Świętej. Patronował próbie zjednoczenia Kościołów: katolickiego i prawosławnego podjętej w 1098 r. w Bari.

Na podstawie: [https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/\[...\];3991606.html](https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/[...];3991606.html)

...../3

Zadanie 10. (0-3 pkt)

Do każdego z tekstów oznaczonych numerami I–III przyporządkuj postać, której dany tekst dotyczy. Wybierz ją spośród oznaczonych literami A–G. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

A. Grzegorz VII B. Justynian Wielki C. Karol Wielki D. Otton I
E. Otton III F. Pepin Krótki G. Urban II

10.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F	G
10.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F	G
10.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F	G

Ilustracja do zadania 11.

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cd/\[...\].jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cd/[...].jpg)

...../1

Zadanie 11. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wśród postaci symbolizujących średniowieczne społeczeństwo na ilustracji zabrakło przedstawiciela duchowieństwa.	P	F
Sztukę zdobienia średniowiecznych ksiąg w sposób zaprezentowany na ilustracji nazywamy iluminatorstwem.	P	F

Tekst do zadań 12. i 13.

Miejsca, gdzie wykładali najslawniejsi uczeni, ściągali setki żądnych wiedzy wędrownych studentów ze wszystkich krańców Europy. Umożliwiał to ten sam wszędzie język wykładowy, wspólny coraz liczniejszym grupom ludzi wykształconych. W ciągu XII-XIII w. najslawniejsze ze szkół przekształciły się w autonomiczne uczelnie, które dzięki przywilejom papieskim, cesarskim lub królewskim nie podlegały jurysdykcji lokalnych władz świeckich i kościelnych. Dwa największe i najslawniejsze uniwersytety europejskie, paryski i boloński, stanowiące wzór dla innych, rozwinęły się w XI-XII w. Jak teologia miała swój główny ośrodek w paryskiej Sorbonie (nazwa stosowana od XIII w.), tak studium prawa kwitło szczególnie w Bolonii, studia medyczne natomiast rozwijały się od XI w. w Salerno i Montpellier, pod niezaprzeczalnym wpływem medycyny arabskiej.

Na podstawie: B. Zientara, *Historia powszechna średniowiecza*, Warszawa 1998, s. 329-330.

...../1

Zadanie 12. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Średniowieczni uczeni byli otwarci na różnej narodowości studentów, jak i wiedzę pochodzącą nawet spoza cywilizacji chrześcijańskiej.	P	F
Z tekstu wynika, że europejscy władcy sprzyjali powstawaniu i działalności uniwersytetów.	P	F

...../1

Zadanie 13. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Studia przygotowujące do kariery duchownego w Kościele katolickim rozwinęły się szczególnie na najstarszym uniwersytecie

- A. angielskim.
- B. francuskim.
- C. hiszpańskim.
- D. włoskim.

Mapa do zadania 14.

Na podstawie: <http://wlaczpolske.pl/index.php?etap=10&i=889>

...../3

Zadanie 14. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Mapa ukazuje zmiany granic Polski za panowania **14.1.** ____ . Władca ten utracił kontrolę nad posiadaniem przez swego ojca grodem w **14.2.** ____ . Za jego rządów na wyprawę do miejscowości Truso wyruszył misjonarz pochodzenia **14.3.** ____ .

- 14.1.** A. Bolesława Chrobrego
B. Bolesława Śmiałego
C. Bolesława Krzywoustego

- 14.2. A. Pradze
B. Kołobrzegu
C. Budziszynie
- 14.3. A. czeskiego
B. włoskiego
C. węgierskiego

Tekst do zadania 15.

Tymczasem królowie i książęta sąsiedni, każdy od swojej strony, gnębili Polskę i do swego władztwa każdy przyłączał miasta i grody graniczne, lub zdobywszy równał je z ziemią. I choć tak wielkie krzywdy i klęski znosiła Polska od obcych, to jeszcze nierozsądniej i sromotniej dręczoną była przez własnych mieszkańców. Albowiem niewolnicy powstali na panów, wyzwolenicy przeciw szlachetnie urodzonym, sami się do rządów wynosząc. Nadto jeszcze, porzuciwszy wiarę katolicką podnieśli bunt przeciwko biskupom i kapłanom Bożym i niektórych z nich mieczem zgładzili, a innych ukamienowali. Wtedy to Czesi zniszczyli Gniezno i Poznań i zabrali ciało św. Wojciecha.

Na podstawie: Gall Anonim, *Kronika polska*, Wrocław 2003, s. 42-43.

Zadanie 15. (0-3 pkt)

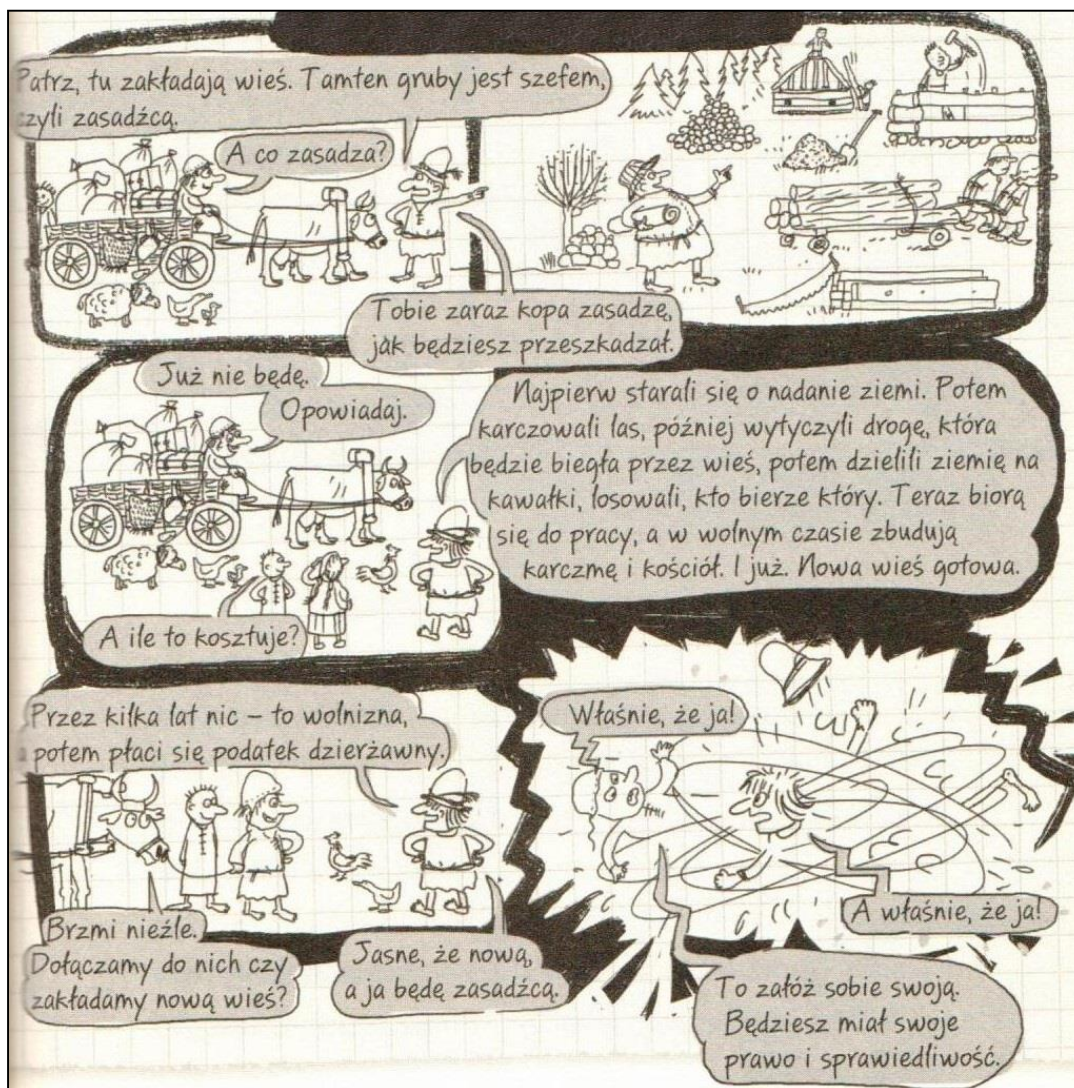
...../3

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Kryzys państwa, o którym opowiada tekst, miał miejsce w wieku **15.1.**..... . Z opisanego przebiegu wystąpień wynika, że jedną z przyczyn kryzysu był **15.2.**..... . Na skutek wydarzeń opisanych w tekście doszło do **15.3.**..... .

- 15.1. A. XI
B. XII
C. XIII
- 15.2. A. konflikt władcy z biskupem krakowskim Stanisławem
B. spór synów Bolesława Krzywoustego o dzielnicę senioralną
C. obowiązek składania wysokich danin na rzecz Kościoła i możnowładców
- 15.3. A. przeniesienia stolicy państwa do Krakowa
B. uczynienia z Wielkopolski czeskiego lenna
C. utraty na ponad 200 lat korony królewskiej

Ilustracja do zadania 16.

Na podstawie: G. Bąkiewicz, *Kazimierzu, skąd ta forsa?*, Warszawa 2019, s. 139.

Zadanie 16. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Podatkiem dzierżawnym, o którym wspomina bohater ilustracji, nazywano

- A. trybut.
- B. czynsz.
- C. posługę.
- D. pańszczyznę.

...../2

Zadanie 17. (0-2 pkt)

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–E wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

17.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D	E
17.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D	E

- A. Henryk Pobożny ginie w bitwie z Tatarami pod Legnicą.
 B. Konrad Mazowiecki sprowadza Krzyżaków do ziemi chełmińskiej.
 C. Przemysław II zostaje koronowany w Gnieźnie przez arcybiskupa Jakuba Świnkę.
 D. Władysław Łokietek tłumi bunt mieszczan krakowskich pod wodzą wójta Alberta.
 E. Henryk Brodaty zezwala na pierwszą na ziemiach polskich lokację na prawie magdeburskim.

Tekst do zadania 18.

Krzyżacy, walcząc z niewiernymi, nigdy nie prowadzili wojny sprawiedliwej. Tego rodzaju napad na niewiernych, zwłaszcza przedsięwzięty bez słusznej przyczyny, jest zaprzeczeniem miłości bliźniego. Bliźnimi zaś naszymi są zarówno chrześcijanie, jak i niewierni. Nie ulega wątpliwości, że rzeczy zdobyte w tego rodzaju wojnie nie mogą stać się własnością tych, którzy je zdobyli. Z tego płynie wniosek, że wszystkie rzeczy tak nabyte należy zwrócić, i muszą one być zwrócone pod groźbą utraty zbawienia.

Na podstawie: oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1999, s. 317-318.

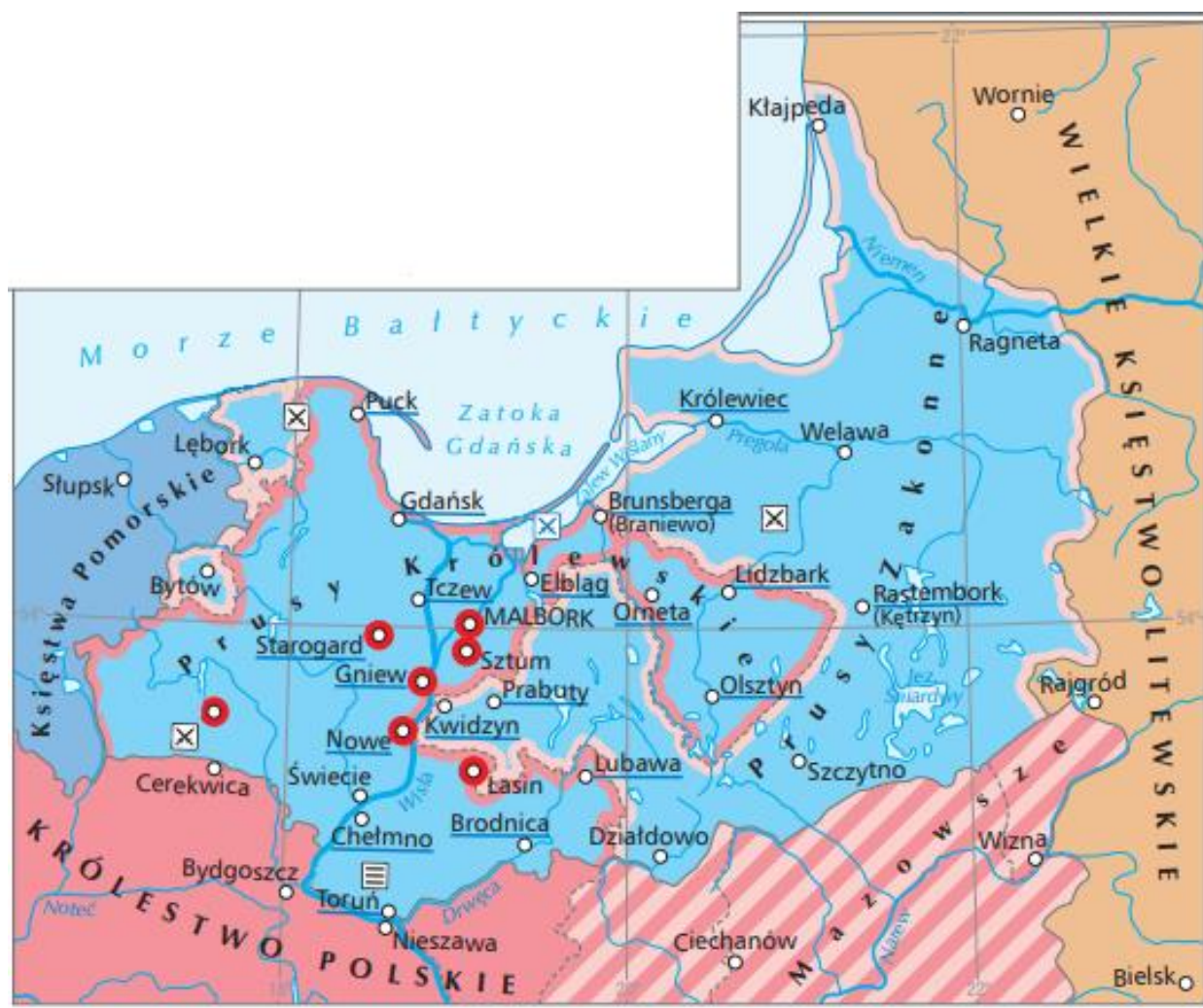
...../1

Zadanie 18. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Cytowany tekst to fragment wystąpienia polskiego przedstawiciela na soborze trydenckim.	P	F
Przedmiotem wystąpienia był sprzeciw wobec zajmowania przez Krzyżaków ziem pod pretekstem chrystianizacji.	P	F

Mapa do zadania 19.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności*, Warszawa 2017, s. 35.

Zadanie 19. (0-1 pkt)

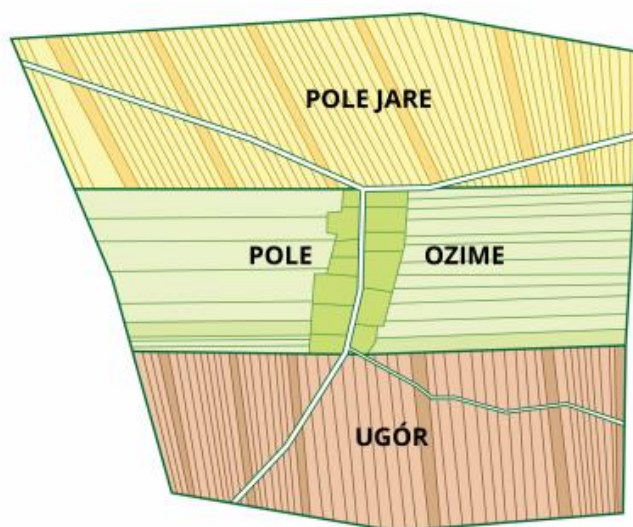
Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

...../1

Mapa przedstawia przebieg i skutki

A.	wielkiej wojny z Zakonem Krzyżackim (1409-1411),	co można stwierdzić, ponieważ oznaczono na niej	1.	koncentrację wojsk polsko-litewskich pod Czerwińskiem.
B.	wojny trzynastoletniej (1454-1466),		2.	miejsce bitwy morskiej pod Oliwą.
			3.	postanowienia II pokoju toruńskiego.

Ilustracja do zadania 20.

Źródło: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D5IJ0Sko3>

...../3

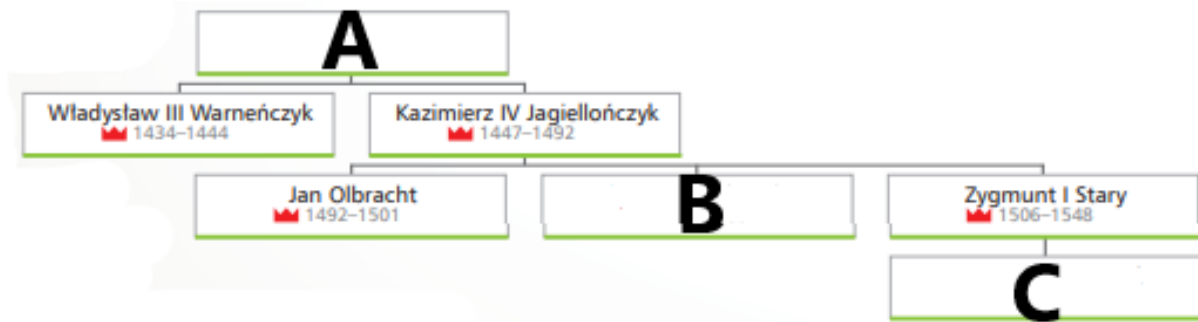
Zadanie 20. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Schemat przedstawia system uprawy roli zwany **20.1.** ____ . System ten upowszechnił się na ziemiach polskich wskutek **20.2.** ____ . Jako pastwisko wykorzystywano **20.3.** ____ .

- 20.1.** A. dwupółówką
B. trójpółówką
C. płodozmianem
- 20.2.** A. wpływów węgierskich za Andegawenów
B. kolonizacji na prawie niemieckim
C. zawarcia unii w Krewie z Litwą
- 20.3.** A. pole jare
B. pole ozime
C. ugór

Tablica genealogiczna i teksty do zadania 21.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności*, Warszawa 2017, s. 34.

Tekst I

Oznajmujemy tym to listem naszym wszem ninie i na potym będącym ludziom, iż już Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie jest jedno nierozdzielne i nieróżne ciało, a także nieróżna, ale jedna spolna Rzeczpospolita, która się ze dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła.

Na podstawie: oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1999, s. 99.

Tekst II

Ukochanemu siostrzeńcowi Naszemu, Albrechtowi, nadajemy w wieczystą i niepodzielną inwestyturę poniżej wymienione ziemie, miasta, miasteczka i zamki. Margrabia Albrecht, książę pruski, oraz jego następcy i dziedzice lenna, będą obowiązani za wyświadczone im przez Nas dobrodziejstwo składać Nam przyrzeczenie uległości.

Na podstawie: T. Meresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach – nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum. Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 155.

Tekst III

Na tym walnym sejmie radomskim wraz ze wszystkimi Królestwa naszego prałatami, radami i posłami ziemskimi za słuszne i sprawiedliwe uznaliśmy, jakoż postanowiliśmy, iż odtąd na potomne czasy nic nowego stanowionym być nie ma przez nas i naszych następców, bez wspólnego zezwolenia senatorów i posłów ziemskich.

Na podstawie: oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1999, s. 95.

Tekst IV

Obiecujemy to wspólnie, za nas i potomków naszych na wieczne czasy pod obowiązkiem przysięgi, wiarą, uczciwością, honorem i sumieniem naszym, iż którzy jesteście rozróżnieni w wierze pokój między sobą zachować, a dla różnej wiary i odmiany w kościele krwie nie przelewać ani się karać konfiskatą dóbr, więzieniami i wygnaniem.

Na podstawie: oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1999, s. 146-147.

Tekst V

Skoro zaś to, co przyrzeczono dojdzie do przewidzianego końca, natenczas Wielki Książę z wszystkimi braćmi swymi, krewniakami, szlachcicami, ziemianami, z wyższymi i najniższymi w swoich krajach zamieszkałymi, wiarę świętego, rzymskiego Kościoła przyjąć zamierza, pragnie i życzy sobie.

Na podstawie: oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek V-XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1999, s. 195-196.

...../3

Zadanie 21. (0-3 pkt)

Każdemu z władców oznaczonych na schemacie literami A–C przyporządkuj tekst dotyczący wydarzenia z czasów jego panowania (Teksty I–V). W każdym wierszu tabeli zaznacz wybraną odpowiedź.

21.1.	Władca A	Tekst I	Tekst II	Tekst III	Tekst IV	Tekst V
21.2.	Władca B	Tekst I	Tekst II	Tekst III	Tekst IV	Tekst V
21.3.	Władca C	Tekst I	Tekst II	Tekst III	Tekst IV	Tekst V

Tekst do zadania 22.

Na trzydziesty drugi dzień po wyjeździe z Kadyksu przybyłem na morze Indyjskie i odkryłem tam bardzo liczne i gęsto zaludnione wyspy, które bez czyjegokolwiek protestu objąłem w posiadanie naszego najmiłościwszego króla przez uroczystą proklamację i zawieszenie flagi hiszpańskiej. Pierwszą z tych wysp nazwałem San Salvador z wdzięczności dla Zbawiciela. Także wszystkie inne wyspy nazwałem nowym imieniem, a mianowicie jedną wyspą Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia, drugą wyspą Ferdynanda, inną Izabeli.

Na podstawie: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole. Nr 14: Odrodzenie*, Warszawa 1960, s. 5.

...../3

Zadanie 22. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Autorem tekstu jest **22.1.**_____. Wyspy, o których zajęciu opowiada autor, znajdują się na półkuli **22.2.**_____. Wyprawa miała miejsce w **22.3.**_____.

- 22.1.** A. Vasco da Gama
B. Krzysztof Kolumb
C. Ferdynand Magellan

- 22.2.** A. zachodniej
B. wschodniej
C. południowej

- 22.3.** A. drugiej połowie XV wieku
B. pierwszej połowie XVI wieku
C. drugiej połowie XVI wieku

Tekst do zadania 23.

W Kościele jest jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Dlatego jeden i jedyny Kościół posiada jedno ciało, jedną głowę (nie dwie głowy niby potwór jakiś), mianowicie Chrystusa, Piotra i następcę Piotra, jako powiedział samemu Piotrowi: „Paś owce moje”. Moje, rzekł, w ogóle, nie poszczególne, te lub owe. Z tego wynika, że powierzył mu wszystkie. Jeżeli więc Grecy albo inni mówiliby, że nie zostali powierzeni Piotrowi i jego następcom, zmuszeni są przyznać, że nie należą do owiec Chrystusa według słów pańskich u Jana, że jedna jest owczarnia i jeden pasterz.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, t. I, Gdańsk 2007, s. 92.

...../1

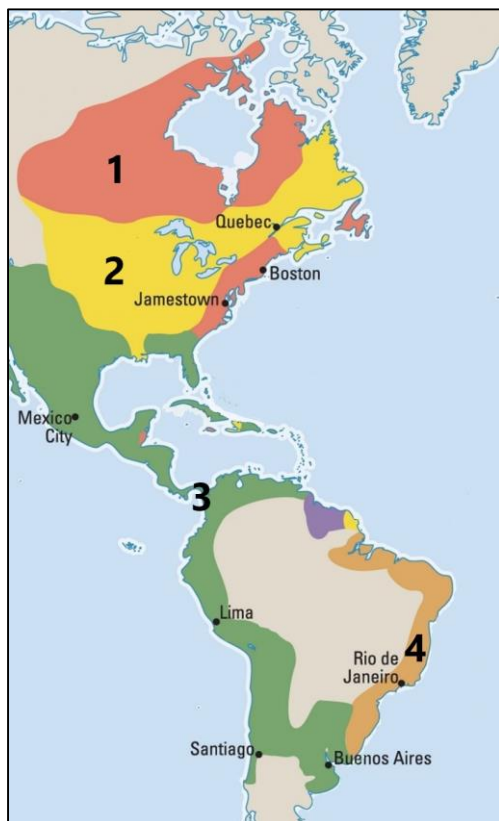
Zadanie 23. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autor tekstu wyraził poglądy charakterystyczne dla

- A. kalwinizmu.
- B. katolicyzmu.
- C. luteranizmu.
- D. prawosławia.

Mapa do zadania 24.

Na podstawie: <https://i.redd.it/ozx5kp4sc54z.jpg>

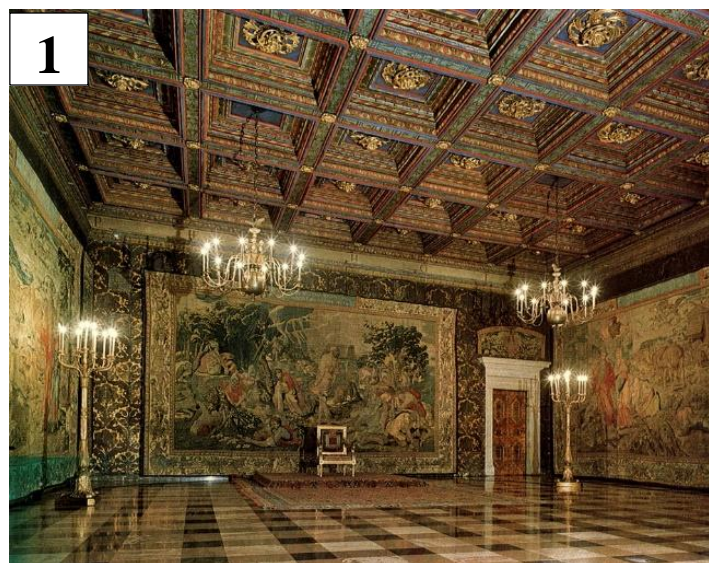
Zadanie 24. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na mapie wczesnonowożytnej Ameryki posiadłości kolonialne Portugalii oznaczono cyfrą

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Ilustracje do zadania 25.

Źródła: [https://en.wikipedia.org/wiki/File:\[...\].jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/File:[...].jpg);
[https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]%C4%85%C5%BCu#/media/Plik:F%C3%BCrstensaal_Leubus_Empore.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...]%C4%85%C5%BCu#/media/Plik:F%C3%BCrstensaal_Leubus_Empore.jpg)

...../1

Zadanie 25. (0-1 pkt)**Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.**

Wnętrze o wystroju charakterystycznym dla epoki renesansu przedstawiono na ilustracji oznaczonej cyfrą

A.	1,	co można rozpoznać po	1.	kasetonowym suficie i arrasach.
			2.	licznych rzeźbach i malarstwie iluzjonistycznym.
B.	2,		3.	bogactwie złotych i marmurowych zdobień.

Ilustracje i tekst do zadania 26.

Źródła: W. Becket, *1000 arcydzieł*, Warszawa 2002, s. 211, 476; H. Honour, J. Fleming, *Historia sztuki świata*, Warszawa 2002, s.476; [https://pl.wikipedia.org/wiki/Portret_kobiety\[...\].](https://pl.wikipedia.org/wiki/Portret_kobiety[...].)

Ten znakomity malarz, matematyk, biolog i konstruktor łączył talent artystyczny z ogromną pasją badawczą. Jego badania kosmologiczne i geologiczne oraz projekty techniczne – konstrukcje łodzi podwodnej i maszyny latającej – wybiegały daleko poza swoją epokę. Zainteresowanie człowiekiem i organizmami żywymi sprawiło, że stał się prekursorem nowożytnej anatomii (studia nad proporcjami ciała człowieka ilustruje „Człowiek witruwiański”). Jednak najpełniej wypowiadał się w malarstwie. Cała kompozycja obrazów tego artysty sprowadza się często do kontrastowych zestawień tonacji ciemnych i jasnych, w których malarska analiza światła odgrywała pierwszorzędą rolę, jak np. na obrazie „Ostatnia wieczerza” (1497/98).

Na podstawie: H. Honour, J. Fleming, *Historia sztuki świata*, Warszawa 2002, s. 473-474 i *Historia sztuki. Malarstwo, rzeźba, architektura*, Warszawa 1998, s. 121.

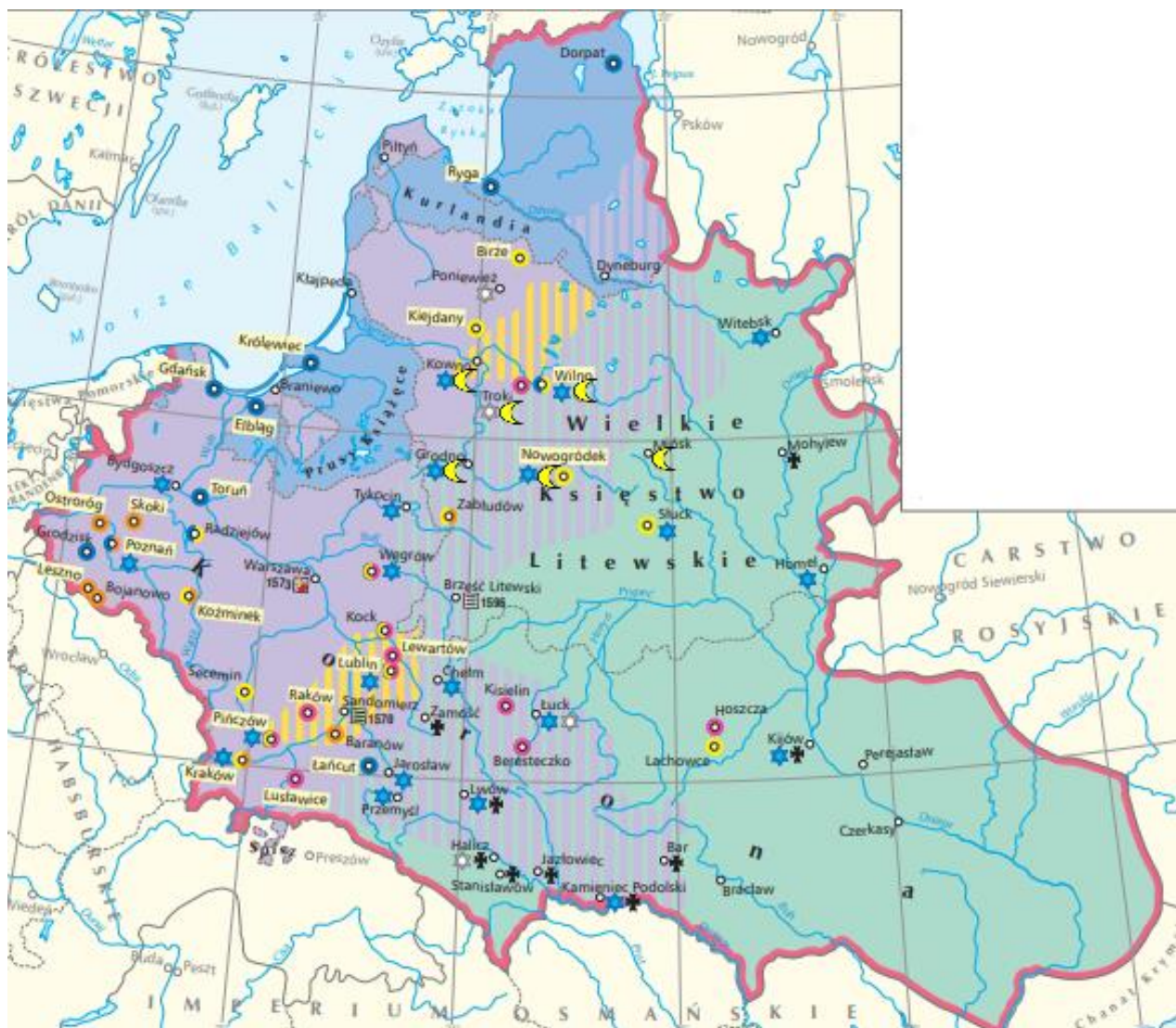
...../3

Zadanie 26. (0-3 pkt)**Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.**

Tekst opisuje działalność **26.1.**____. Należał on do najwybitniejszych przedstawicieli renesansu **26.2.**____. Jeden z najbardziej znanych obrazów tego artysty prezentuje ilustracja oznaczona cyfrą **26.3.**____.

- 26.1. A. Rafaela Santi B. Leonarda da Vinci C. Michała Anioła Buonarroti
- 26.2. A. włoskiego B. hiszpańskiego C. flamandzkiego
- 26.3. A. 1 B. 2 C. 3

Mapa do zadania 27.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności*, Warszawa 2017, s. 44.

...../1

Zadanie 27. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Tematem mapy są podziały i wydarzenia z dziejów XVI-wiecznej Rzeczypospolitej w aspekcie etnicznym.	P	F
Z mapy wynika, że na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego zamieszkiwali muzułmanie.	P	F

Tekst do zadania 28.

Ja, król, do Twych Najświętszych stóp przychodząc, tę oto konfederację czynię: Ciebie za Patronkę moją i państwa mego Królową dzisiaj obieram. Obiecuję Tobie, moim, ministrów, senatorów, szlachty i pospólstwa imieniem, Synowi Twemu Jezusowi Chrystusowi, cześć i chwałę przez wszystkie krainy Królestwa Polskiego rozszerzać, gdy otrzymam wiktoryę nad Szwedem. A że z wielkim żalem serca mego uznaję, dla jęczenia w presji ubogiego pospólstwa oraczów, przez żołnierstwo uciemiężonego, od Boga mego sprawiedliwą karę przez siedem lat w królestwie moim różnymi plagami trapiąca nad wszystkich ponoszę, obowiązuję się, iż po uczynionym pokoju starać się będę ze stanami Rzeczypospolitej usilnie, ażeby odtąd utrapione pospólstwo wolne było od wszelkiego okrucieństwa.

Na podstawie: [https://pl.wikisource.org/wiki/%C5%9\[...\].](https://pl.wikisource.org/wiki/%C5%9[...].)

...../3

Zadanie 28. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Tekst jest przyrzeczeniem złożonym przez króla **28.1.** _____. Król złożył je **28.2.** _____. Obietnice złożone przez monarchę dotyczyły poprawy losu **28.3.** _____.

- 28.1.** A. Zygmunta III Wazę
B. Jana II Kazimierza
C. Jana III Sobieskiego
- 28.2.** A. na wygnaniu na Śląsku
B. podczas oblężenia Jasnej Góry
C. po powrocie do kraju we Lwowie
- 28.3.** A. chłopów
B. szlachty
C. mieszczan

...../2

Zadanie 29. (0-2 pkt)

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–E wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

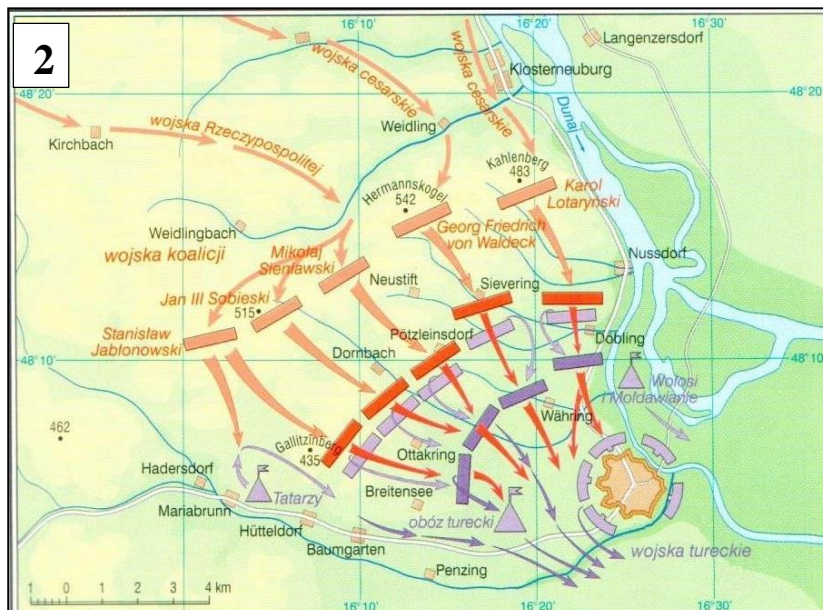
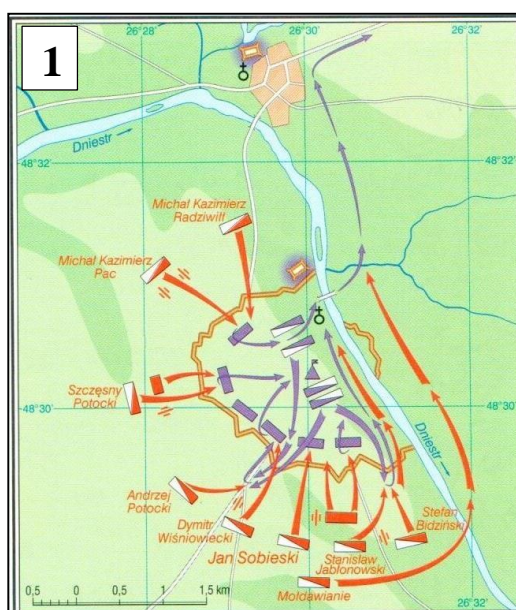
29.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D	E
29.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D	E

- A. zawarcie ugody perejaśławskiej Kozaków z carem
B. zwycięstwo polskiej husarii w bitwie pod Kłuszynem
C. rozbicie sił kozacko-tatarskich w bitwie pod Beresteczkiem
D. odzyskanie Inflant po wojnie Stefana Batorego z Iwanem Groźnym
E. wybuch powstania kozackiego pod wodzą Bohdana Chmielnickiego

Tekst i ilustracje do zadania 30.

Widoczny z dala wjechał król polski w białym kontuszu, z buławą w rękę przed front jazdy. Nad nim łopotała chorągiew z herbem „Janina”. Wśród huku bębnow i okrzyków wojska przejechał przed frontem, następnie spiął konia i zrozumiałym dla wszystkich gestem wskazał buławą purpurowy namiot wezyra z zatknietą nad nim chorągwią Mahometa. Z łoskotem, od którego zdawała się dygotać ziemia, 20 tysięcy ciężkiej jazdy runęło naprzód. Na komendę pochyliły się jak jedna kopie. Siła tego uderzenia była straszna. Pierwsze szeregi Turków były zmiażdżone, następne zostały odepchnięte na boki nadbiegających rajtarów austriackich i polskich. Stałowy klin husarii parł nieprzerwanie naprzód, ciągle z królem na czele. Z kłębow kurzawy, oświetlonej purpurowo zachodzącym słońcem, najpierw wypadać zaczęły przerażone arabskie rumaki, potem skłębione szeregi spahisów w błyszczących zbrojach, a tuż za nimi tysiące Polaków, Austriaków, Sasów, Bawarczyków.

Na podstawie: M. Hryniewicz, *Bitwa pod [...]*, Warszawa 1983, s. 51-53.

Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, Warszawa 2013, s. 63.

...../1

Zadanie 30. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Plan bitwy opisanej w tekście przedstawiono na ilustracji oznaczonej cyfrą

A.	1,	o czym świadczy fakt, że tylko w tej jednej spośród dwóch przedstawionych bitew	1.	Turcy stawili czoła siłom sprzymierzonym z Europy Zachodniej.
			2.	Polacy odnieśli zwycięstwo nad wojskami tureckimi.
B.	2,		3.	brały udział oddziały polskiej jazdy zwanej husarią.

Brudnopis